

ANALÝZA BEZPEČNOSTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Radoslav Ivančík¹, Ladislav Novák²

ABSTRAKT

Bezpečnostné prostredie štátu nepredstavuje žiadny fiktívny pojem alebo prázdny priestor, ale skutočne existujúcu časť reálneho sveta s jeho prírodnou a spoločenskou zložkou, ktorá limituje možnosti rozvoja každého štátu. Táto reálna časť je charakteristická určitým geografickým územím, geopolitickým prostredím, hodnotovou orientáciou, historickými, ekonomickými, sociálnymi, demografickými, kultúrnymi, ekologickými, vedecko-technickými a ďalšími faktormi. Zároveň je bezpečnostné prostredie jednotlivých štátov tvorené súborom tých štátov, ktoré sa nachádzajú v ich bližšom alebo vzdialenejšom okolí, majú pozitívne alebo negatívne účinky na jeho bezpečnostné záujmy a ovplyvňujú jeho bezpečnostnú politiku.

Kľúčové slová:

Bezpečnostné prostredie štátu, bezpečnostná politika.

ABSTRACT

Security environment is not fictive expression, or empty space, but really existing part of a real world with its natural and social sector, which limits development of every state. That real part of the world is characterized by certain geographical territory, geopolitical environment, historical, economic, scientific and technical, social, demographic, cultural and lots of other factors. Simultaneously, security environment of the state is created by complex of those states, which are situated in near or remote surroundings and have positive or negative impacts on its security interests and policy.

Key words:

Security environment of the state, security policy.

¹ Radoslav IVANČÍK, plk. Ing. Generálny štáb Ozbrojených síl SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, tel.: +421 0960 312 603, fax: +421 0960 313 478, e-mail: radoslav.ivancik@gmail.com.

² Ladislav NOVÁK, doc. Ing. PhD., Fakulta špeciálneho inžinierstva Žilinskej univerzity, Ulica 1. mája 32, 010 26 Žilina, tel.: + 421 41 513 6704, fax: + 421 907 265 861, e-mail: ladislav.novak@fsi.uniza.sk.

1 DEFINÍCIA BEZPEČNOSTNÉHO PROSTREDIA

Bezpečnostné prostredie predstavuje časť prírodného a sociálneho prostredia, v ktorom sú podmienky existencie a vývoja sociálnych objektov, ich činnosti, vzťahy a záujmy determinované v prvom rade bezpečnosťou. To znamená, že vyjadruje predovšetkým priestorovú dimenziu bezpečnosti spojenú s pôsobením jednotlivých subjektov v určitom čase za určitých podmienok. Predstavuje najširší pojem, ktorý vyjadruje bezpečnostnú situáciu v určitom priestore a čase, pričom táto bezpečnostná situácia je výsledkom aktivít relevantných bezpečnostných aktérov (bezpečnostných orgánov, inštitúcií, štátov, integračných zoskupení, koalícií a pod.) [1].

Iná definícia bezpečnostného prostredia hovorí, že je to prostredie, v ktorom jednotlivé referenčné subjekty (jednotlivci, skupiny, štáty alebo koalície) presadzujú svoje bezpečnostné záujmy v interakcii so zdrojmi (nositeľmi) bezpečnostných hrozieb [2]. Individuálne bezpečnostné prostredie potom na základe vyššie uvedeného predstavuje prostredie, v ktorom referenčný subjekt (jednotlivec, štát) presadzuje svoje individuálne bezpečnostné záujmy v interakcii so zdrojmi (nositeľmi) bezpečnostných hrozieb. Kolektívne bezpečnostné prostredie zasa predstavuje prostredie, v ktorom referenčné subjekty (kolektívy, spolky, zoskupenia alebo koalície štátov) presadzujú svoje bezpečnostné záujmy v interakcii so zdrojmi (nositeľmi) bezpečnostných hrozieb.

2 ANALÝZA BEZPEČNOSTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Slovenská republika je zvrchovaný štát, ktorý v súlade s medzinárodným právom rešpektuje územnú celistvosť a politickú nezávislosť ostatných štátov, nemá územné požiadavky voči druhým štátom a necíti sa byť žiadnym štátom bezprostredne vojensky ohrozený. Prebiehajúce zmeny v bezpečnostnom prostredí a celkový vývoj globalizácie vo svete (podporený najmodernejšími informačnými technológiami) však zvyšujú schopnosť interakcie teroristických a zločineckých organizácií a zlepšujú ich prístup k informáciám, technológiám, financiám a technickým prostriedkom na základe čoho je možné predpokladať, že v blízkej budúcnosti dôjde k nárastu asymetrických hrozieb, ktorým bude musieť čeliť aj Slovenská republika. Práve preto musí Slovenská republika v záujme zabezpečenia potrieb vlastnej bezpečnosti vytvárať podmienky na zdokonaľovanie obranného a bezpečnostného systému štátu, ako aj riešenia krízových situácií vojenského i nevojenského charakteru.

2.1 EUROATLANTICKÉ BEZPEČNOSTNÉ PROSTREDIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Zánik bipolárneho rozdelenia sveta po páde socialistických režimov v strednej a východnej Európe a rozpade bývalého Sovietskeho zväzu predstavoval zásadnú zmenu v systéme medzinárodných vzťahov a vo sfére globálnej bezpečnosti. Na túto zmenu, ako aj na nové bezpečnostné riziká a hrozby 21. storočia, musela reagovať aj Slovenská republika. Z objektívnych príčin vyplývajúcich z prebiehajúcich zmien v bezpečnostnom prostredí, vrátane uvedomenia si limitovaného individuálneho

mocenského potenciálu, sa stala integrácia Slovenska do euroatlantických politicko-bezpečnostných štruktúr primárnou zahranično-politickou prioritou Slovenskej republiky.

Vstupom do Severoatlantickej aliancie (29. marca 2004) a Európskej únie (1. mája 2004) Slovenská republika posilnila nielen svoje medzinárodné postavenie, ale zároveň prevzala na seba zodpovednosť za napĺňanie poslania a úloh týchto globálne pôsobiacich medzinárodných organizácií pri udržiavaní mieru, bezpečnosti a stability vo svete. Členstvo v NATO a EÚ taktiež umožňuje Slovenskej republike riešiť vlastné bezpečnostné problémy, nakoľko obe organizácie pôsobia ako multiplikátor moci pri realizovaní jeho zahranično-politických a bezpečnostných záujmov v medzinárodnej politike. Slovensko získalo možnosť ovplyvňovať transformáciu NATO a aj smerovanie Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky v rámci Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky Európskej únie. Je preto logické, že plné využitie členstva v transatlantických a európskych štruktúrach, ich efektívne fungovanie a rozvoj sú v záujme Slovenskej republiky.

Zo zhodnotenia bezpečnostného prostredia na perifériách euroatlantického priestoru predovšetkým na Blízkom a Strednom východe, v juhovýchodnej Ázii a na africkom kontinente vyplýva, že záujmy Slovenskej republiky a jeho spojencov v NATO a EÚ môže v budúcom desaťročí negatívne ovplyvňovať vysoká miera nerovnováhy, neistoty a nestability v týchto regiónoch. Táto situácia, i keď zatiaľ neznamená bezprostrednú vojenskú hrozbu pre územie Slovenskej republiky, už dnes predstavuje reálnu vojenskú hrozbu pre bezpečnosť a stabilitu našich spojencov, čím ohrozuje aj záujmy Slovenskej republiky.

V euroatlantickom bezpečnostnom priestore je v strednodobom časovom výhľade (10 rokov) hrozba rozsiahleho ozbrojeného konfliktu konvenčného typu vysoko nepravdepodobná. Napriek nízkej miere rizika jeho vypuknutia je potrebné z dlhodobého časového hľadiska (15 – 20 rokov) zvažovať aj variant možnej zásadnej zmeny súčasného bezpečnostného prostredia, ktorá by mohla vytvoriť podmienky na stupňovanie tejto bezpečnostnej hrozby a zvýšenie miery rizika. Pri kontinuálnom raste nových bezpečnostných hrozieb asymetrického charakteru je preto orientácia Slovenskej republiky na euroatlantické vzťahy pochopiteľná.

V rámci nich je základným záujmom Slovenska fungujúca Severoatlantická aliancia ako spoločenstvo suverénnych štátov spojených rovnakými hodnotami, kompatibilnými záujmami a zmluvnými garanciami o poskytnutí pomoci v prípade ohrozenia a jej spolupráca so silnou Európskou úniou. Funkčnosť a rozvoj spolupráce NATO a EÚ totiž maximalizujú synergiu v uplatnení politických, vojenských a ostatných nástrojov moci štátov a zvyšujú šance na dosiahnutie úspechu spoločného konania v oblasti zaistenia čo najväčšej bezpečnosti nielen členských krajín Aliancie a Únie, ale na celom svete [5].

2.2 REGIONÁLNE BEZPEČNOSTNÉ PROSTREDIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Slovenská republika geograficky leží na európskom kontinente, pričom jej priame bezpečnostné prostredie predstavuje región strednej a východnej Európy. Ide o región, ktorý je etnicky, jazykovo, kultúrne a nábožensky veľmi rôznorodý. Podľa

Samuela P. Huntingtona predstavuje teritórium, v ktorom dochádza ku stretu troch civilizácií – západnej, pravoslávno-slovanskej a islamskej. Rozdiely medzi týmito civilizáciami boli zdrojom mnohých problémov a konfliktov vojenského i nevojenského charakteru v minulosti a môžu byť i v budúcnosti [6].

Podľa amerického politológa, vedca, geostratég a štátnik Zbignieva K. Brzezinského sa časť regiónu strednej a východnej Európy prekrýva s tzv. „oválom násilia“, ktorý predstavuje región politicky nestabilných štátov, ktoré sa v ňom nachádzajú. Ide o región, v ktorom sa prelínajú a pretínajú rôznorodé etniká, náboženstvá a kultúry. Je to región dlhotrvajúcej turbulencie s podmienkami pre dlhodobé násilie. Zahŕňa teritórium o rozlohe približne 13 mil. km² s 32 štátmi³ a 600 mil. obyvateľov. Značný podiel na nestabilite tohto regiónu majú najmä balkánske štáty, ktoré predstavujú bezpečnostné riziká s možnosťou ovplyvnenia ďalších, najmä susedných, krajín tohto regiónu.

Región strednej a východnej Európy je tiež regiónom nestabilných hraníc. Prakticky všetky veľké európske vojny vyvolané zápasom európskych veľmocí o hegemoniu sa prehnali cez územie tohto regiónu a spravidla vždy priniesli aj zmenu usporiadanie a hraníc. L. Hofreiter vo svojej publikácii *Securitológia* uvádza, že len necelých 24 % hraníc krajín z tohto regiónu bolo vytýčených ešte v 18. storočí, 54 % vzniklo v priebehu rokov 1910 – 1924 a zvyšok po 2. svetovej vojne. Aj poslednú – studenú vojnu prečkalo bez zmeny svojich hraníc len päť štátov: Poľsko, Maďarsko, Rumunsko, Bulharsko a Albánsko.

Zánikom bývalého Sovietskeho zväzu a jeho vplyvu na svoje vtedajšie satelity v tomto regióne sa vynorila otázka o mieste a úlohách tohto geopolitického priestoru v kontinentálnom politickom, hospodárskom a bezpečnostnom systéme. Definovať tento priestor, ako aj miesto Slovenska v ňom, nie je jednoduché. V bezpečnostných doktrínach svetových veľmocí sa dlho tento región považoval za akési „nárazníkové pásmo“ medzi dvomi európskymi veľmocami – Ruskom a Nemeckom, nakoľko v oboch svetových vojnách boli aktívnymi protivníkmi. Toto hľadisko sa odrazilo vo väčšine geopolitických koncepcií hlavných mocností Európy a Ameriky.

Keďže Rusko i Nemecko patria medzi rozhodujúcich svetových geostrategických hráčov, ich aktivity výrazne ovplyvňujú bezpečnostné prostredie Slovenskej republiky. Nemecko je vyspelý, stabilný, demokratický štát, člen Severoatlantickej aliancie a Európskej únie, s ktorým Slovenská republika úzko spolupracuje na plnení politických, ekonomických i obranno-bezpečnostných záujmov Aliancie i Únie. Navyše, Nemecko je z ekonomicko-hospodárskeho hľadiska najväčším obchodným partnerom Slovenskej republiky s ročným obratom viac ako 20 mld. € a zároveň druhým najvýznamnejším zahraničným investorom na Slovensku.

Rusko – najväčšia krajina sveta – sa po rozpade bývalého Sovietskeho zväzu snaží získať späť svoje stratené pozície, upevniť si svoj vplyv v rámci Spoločenstva nezávislých štátov, udržať si svoj vplyv na Kaukaze a v Centrálnnej Ázii a rozvíjať nové vzťahy s krajinami Ázie, Afriky, ako aj Latinskej a Južnej Ameriky; napríklad prostredníctvom Organizácie Šanghajskej spolupráce⁴ alebo zoskupenia BRIC⁵. Na

³ Okrem iných sem patria najmä Chorvátsko, Bosna a Hercegovina, Srbsko, Čierna Hora, Macedónsko, Bulharsko, Rumunsko, Turecko, Grécko, Albánsko, Ukrajina a Moldavsko.

⁴ Organizácia Šanghajskej spolupráce (tzv. Šanghajska päťka) predstavuje zoskupenie, Ruska, Číny a troch krajín Strednej Ázie - Kazachstanu, Kirgizska a Tadžikistanu, ktorých oficiálnym cieľom je spoločným.

bezpečnostné prostredie Slovenskej republiky môže nepriaznivo vplývať hlavne neschopnosť federálnych orgánov Ruskej federácie udržať kontrolu nad regionálnymi a etnickými konfliktami (napr. v Čečensku, Ingušsku, Severnom Osetsku, Dagestane), rozširovaním nacionálneho extrémizmu (voči neruským národnostiam), ako aj nad organizovaným zločinom a skladovými zásobami zbraní hromadného ničenia, ktoré môžu byť cieľom záujmu teroristických organizácií i zločineckých skupín.

Súčasný vývoj v slovensko-ruských ekonomicko-hospodárskych vzťahoch je možné hodnotiť ako vysoko perspektívny s dynamicky sa rozvíjajúcou tendenciou v ekonomickej výmene. Ekonomická a obchodná spolupráca je dlhodobou prioritou vzťahov Slovenska s Ruskou federáciou. Negatívum predstavuje záporné saldo vzájomnej obchodnej bilancie, ktoré vyplýva predovšetkým z dovozu ropy, ropných výrobkov, zemného plynu, kovovej rudy, uhlia, železa, koksu a pod. Z hľadiska energetickej bezpečnosti Slovenskej republiky je nevyhnutné upozorniť na skutočnosť, že z dôvodu upevňovania si svojho postavenia a napĺňania očakávaní stať sa opäť jednou zo superveľmocí, môže byť pre Rusko naďalej aktuálna politika vydierania prostredníctvom dodávok energetických zdrojov.

V záujme komplexného obrazu regionálneho bezpečnostného prostredia je potrebné doplniť, že zánik Varšavskej zmluvy, Rady vzájomnej hospodárskej pomoci, politické reformy, rozšírenie a akceptácia myšlienok o spoločnej Európe vytvorili podmienky na vytvorenie nového geopolitického priestoru a reformu celého medzinárodného politického, ekonomického a bezpečnostného systému v tomto regióne. Krajiny strednej Európy totiž tvoria jeden geopolitický celok, ktorý je porovnateľný ako v oblasti ekonomiky a politickej transformácie, tak aj v oblasti životnej úrovne. Identická je i zahranično-politická orientácia týchto krajín, nakoľko väčšina z nich sa jednoznačne vyslovila za tesnejšiu spoluprácu so západnými politickými, ekonomickými i vojenskými štruktúrami. Tento proces bol zavŕšený vstupom väčšiny z nich do NATO a ich postupným začleňovaním do EÚ.

2.3 BLÍZKE BEZPEČNOSTNÉ PROSTREDIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

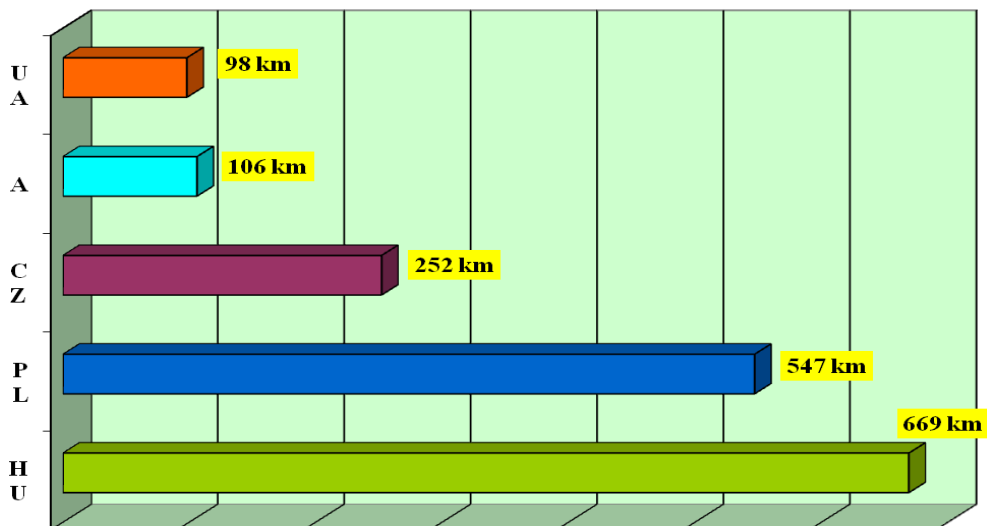
Hoci Slovensko bezpochyby jednoznačne historicky patrí do regiónu strednej a východnej Európy, jeho postavenie bolo dlhú dobu veľmi nejasné. Jednak nikdy nebolo vzhľadom na svoju geografickú polohu v centre rozhodujúcich dejinotvorných pohybov a jednak dlhé roky bolo pod vplyvom mocnejších ríš alebo krajín. Takmer tisíc rokov bolo súčasťou uhorského kráľovstva a neskôr, s výnimkou tzv. Slovenského štátu počas 2. svetovej vojny, súčasťou bývalého Československa. Ako samostatná, suverénna, nezávislá, demokratická krajina so svojím, štátnymi hranicami, presne vymedzeným územím, ako aj politickým, ekonomickým, vojenským a úsilím rozvíjať partnerské vzťahy medzi členskými krajinami na základe politickej, hospodárskej, obchodnej a humanitárnej spolupráce a spoločne pôsobiť proti

⁵ BRIC je akronym označujúci zoskupenie Brazílie, Ruska, Indie a Číny (známe aj ako Veľká štvorka). Podľa prognózy banky Goldman Sachs sa majú tieto ekonomiky v roku 2050 vzhľadom ku svojmu rýchlemu rastu stať dominantnými ekonomikami sveta. V súčasnej dobe štáty BRIC zaberajú približne 25 % územnej plochy všetkých krajín sveta, žije v nich 40 % obyvateľstva a ich celkový hrubý domáci produkt tvorí cca 16 mld. USD.

súčasným bezpečnostným hrozbám. Štatút pozorovateľských krajín majú od roku 2005 Irán, India a Pakistan. kultúrnym potenciálom a svojím obyvateľstvom existuje v tomto regióne od 1. januára 1993. Týmto dňom sa Slovenská republika stala samostatným subjektom medzinárodného práva a nositeľom vlastných štátno-politických záujmov.

Slovensko je jednou z nových nezávislých krajín, ktoré vznikli po skončení studenej vojny z viacnárrodných federácií strednej a východnej Európy. Jeho špecifickosť spočíva v tom, že predstavuje spojnicu západnej časti Európy s jej strednou a východnou časťou, kde sa prelína hranica medzi rímsko-katolíckym a pravoslávno-ortodoxným kresťanstvom. Z geografického hľadiska je jeho územie väčšinou hraničným územím, pričom sa často ocitá na hranici dvoch svetov, etník, národov, štátov, či civilizácií. Niekedy je považované za najvýchodnejšiu krajinu západnej Európy a niekedy za najzápadnejšiu krajinu východnej Európy.

Slovensko susedí na západe s Českom, na juhozápade s Rakúskom, na juhu s Maďarskom, na Východe s Ukrajinou a na severe s Poľskom. Najdlhšiu štátnu hranicu má s Maďarskom a najkratšiu s Ukrajinou (pozri graf 1).

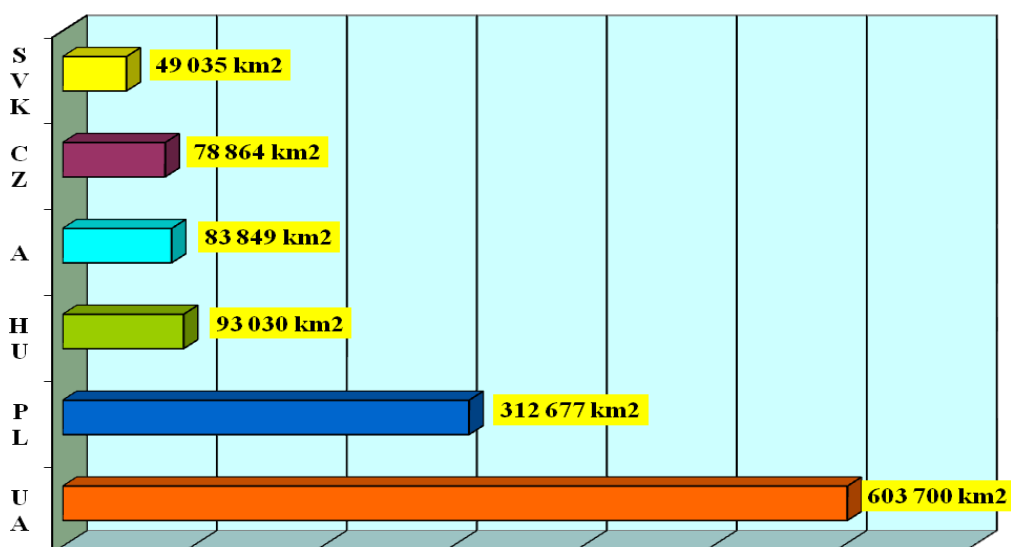

Graf 1 Grafické znázornenie dĺžky štátnej hranice Slovenskej republiky so susednými krajinami (v km)
Zdroj: Vlastné spracovanie

Z geopolitického hľadiska je blízke bezpečnostné prostredie Slovenska podmienené tým, že susediace krajiny Poľsko, Česko a Maďarsko sú členmi NATO a EÚ a Rakúsko je členskou krajinou EÚ. K pozitívam, majúcim kladný vplyv na blízke bezpečnostné prostredie Slovenska, patrí najmä prehlbujúca sa všestranná kooperácia v rámci zoskupenia V4 a V4+⁶, ale aj spolupráca s krajinami CEFTA⁷

⁶ Vyšehradská štvorka (V4) predstavuje od roku 1993 zoskupenie štyroch krajín: Slovenska, Česka, Poľska a Maďarska, ktoré vzniklo v roku 1991 ešte ako zoskupenie troch krajín (Česko-Slovensko, Poľsko a Maďarsko) na základe inšpirácie a spomienky na stretnutie troch kráľov v maďarskom meste Visegrád v roku 1335. Cieľom zoskupenia je prehlbovanie vzájomnej spolupráce vo všetkých oblastiach, koordinácia zahranično-politických aktivít tohto spolku a presadzovanie spolupráce a stability v širšom regióne Strednej Európy. Spolupráca s Rakúskom a Slovinskom prebieha v rámci takzvaného Regionálneho partnerstva a s ďalšími krajinami strednej a východnej Európy skupina spolupracuje v rámci programu V4+

alebo v rámci CEI⁸. Vývoj zahraničnej a vnútornej politiky týchto krajín nenaznačuje možné vojenské ohrozenie suverenity alebo územnej celistvosti Slovenskej republiky z ich strany. Napriek tomu na bezpečnostné prostredie Slovenskej republiky budú aj v blízkej budúcnosti nepriaznivo vplývať niektoré nevojenské hrozby ako napríklad nestabilná vnútropolitická situácia alebo vzrastajúci trend prejavov národného iredentizmu (napr. Maďarská národná garda), asymetrické bezpečnostné hrozby ako napríklad organizovaný zločin, ilegálna migrácia, obchod so zbraňami, narkotikami, bielym mäsom, resp. živelné pohromy, technologické havárie, epidémie, pandémie a pod. Ich pôsobeniu v prípade prieniku z vyššie uvedených krajín bude musieť Slovenská republika čeliť.

Graf 2 Grafické porovnanie veľkosti územia Slovenskej republiky so susednými krajinami (v km²)
Zdroj: Vlastné spracovanie

Ukrajina – náš najväčší sused (pozri graf 2) – po posledných parlamentných voľbách síce podpísala kontroverznú dohodu s Ruskom o predĺžení pobytu ruskej čiernomorskej flotily na Kryme o ďalších 25 rokov a prezident Viktor Janukovyč preferuje viac zlepšenie vzťahov s Ruskom ako so Západom, ale napriek tomu deklaruje, že chce aj naďalej spolupracovať a udržiavať aktívny dialóg so Severoatlantickou alianciou a pokračovať v plnení si svojich povinností vo vzťahu k nej.

Vzhľadom na pretrvávajúce vnútorné ekonomické a sociálne problémy a napätú vnútropolitickú situáciu, rozdelenie právomocí medzi prezidentom a premiérom krajiny, ako aj vplyv a pôsobenie politiky Ruska na zahraničnú politiku Ukrajiny je

⁷ Stredoeurópska zóna voľného obchodu (CEFTA – Central European Free Trade Area) bola založená v roku 1992 v Krakove a predstavuje zoskupenie stredoeurópskych krajín (Albánsko, Chorvátsko, Bosna a Hercegovina, Macedónsko, Moldavsko, Čierna Hora a Srbsko), ktoré nie sú členmi EÚ. Slovensko spolu s Českom, Poľskom a Maďarskom boli členmi CEFTA, ale po vstupe do Európskej únie v roku 2004 vystúpili zo združenia.

⁸ Stredoeurópska iniciatíva (CEI – Central European Initiative) vznikla v Budapešti v roku 1989 s cieľom prehĺbenia a rozšírenia ekonomickej spolupráce medzi krajinami stredoeurópskeho regiónu. V súčasnosti je členom CEI 17 členských krajín.

však ďalšie smerovanie Ukrajiny otázne. Separatistické tendencie tatárskej menšiny obývajúcej Krymskú a Chersonovskú oblasť a obyvateľstva ruskej národnosti žijúcej predovšetkým na polostrove Krym taktiež neprospievajú stabilite krajiny. Na bezpečnostné prostredie Slovenskej republiky môže (v dôsledku neschopnosti vládnych predstaviteľov upokojiť politickú, sociálnu a ekonomickú situáciu na Ukrajine) nepriaznivo vplývať najmä zvýšená nelegálna migrácia, pašeráctvo a ilegálne aktivity skupín organizovaného zločinu.

ZÁVER

Z analýzy bezpečnostného prostredia Slovenskej republiky vyplýva, že prijatie Slovenska do NATO a EÚ zásadným spôsobom zmenilo jeho bezpečnostné postavenie, vytvorilo kvalitatívne nové podmienky na realizáciu jeho bezpečnostných záujmov a zároveň zvýšilo úroveň bezpečnostných garancií poskytovaných týmito organizáciami. Hoci hrozba vzniku ozbrojeného konfliktu konvenčného typu v euroatlantickom priestore a prípadná účasť Slovenska v ňom je minimálna a zatiaľ neboli identifikované ani bezprostredné hrozby teroristických útokov voči Slovenskej republike, jej obyvateľom a inštitúciám, na bezpečnosť Slovenska naďalej negatívne vplýva pokračujúci konflikt a destabilizovaná situácia v Iraku, Afganistane, na Južnom Kaukaze a ďalších krízových oblastiach sveta. Negatívny dopad na bezpečnosť Slovenskej republiky a jej bezpečnostné prostredie má stále (napriek náznakom zlepšenia a oživenia ekonomiky) i celosvetová finančná a hospodárska kríza, ktorá sa v stredoeurópskom regióne viditeľne prejavuje predovšetkým od druhej polovice roku 2008. Nepriaznivo ovplyvňuje najmä ekonomickú, ale aj politickú stabilitu niektorých susedných štátov.

LITERATÚRA

- [1] HOFREITER, L. 2006. *Securitológia*. Liptovský Mikuláš : Akadémia ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši. 2006. s. 138. ISBN 80-8040-310-4.
- [2] ŽÍDEK, R. – CIBÁKOVÁ, S. 2009. *Bezpečnosť štátu*. Liptovský Mikuláš : Akadémia ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši. 2009. s. 109. ISBN 978-80-8040-375-1.
- [3] PEŠOUT, I. a kol. 2007. *Pozícia Slovenska v transatlantických vzťahoch*. Bratislava : Ministerstvo obrany SR. 2007, s. 104. ISBN 978-80-89261-13-0.
- [4] HUNTINGTON, S. P. 1996. *Střet civilizací*. Praha : Rybka Publishers. 2001. 447 s. ISBN 80-86182-49-5.
- [5] HOFREITER, L. 2004. *Bezpečnosť, bezpečnostné riziká a ohrozenia*. Žilina : Edis – vydavateľstvo Žilinskej univerzity. 2004. 146 s. ISBN 80-8070-181-4.

Článok recenzoval:
prof. Ing. Milan Sopóci, PhD.